

Com seran els altres 100.000 ?

JOAQUIM MALLAFRÉ

11

La biblioteca del Centre de Lectura ha arribat als 100.000 llibres. Això representa que durant cent trenta-cinc anys, si no hi hagués hagut batzegades, haurien anat entrant 740 llibres cada any. Però la mitjana no reflecteix les irregularitats, les diferències que hi ha hagut en diverses èpoques i, sobretot, no té en compte tota la labor humana que hi ha darrere, de bibliotecaris i de bibliotecàries, de socis, de lectors, de polítiques diverses, de tendències reflectides en les compres, de llibertat o de censura, d'influències profundes que ha exercit algun llibre gastat i ensalivat o de fracàs de l'exemplar anònim tot just repassat al moment d'entrar en catàleg. Aquest enorme embalum és el memorial de totes les vides que hi han tingut relació, del silenci que ha planat per damunt de les taules, sota els llums, amb el fred d'hiverns amb poca calefacció, amorosit potser per unes classes de piano que traspassaven les parets de la biblioteca. Un minut de record per a tot això.

I enmig de la pausa, un pensament. Si arribem als 200.000 llibres -i així cal esperar-ho-, veiem un canvi total de panorama. Fins ara hem tingut una biblioteca de la galàxia Gutenberg. Però ara el llibre material, amb cos i pes, que ens enduem sota el braç, que toquem i olorem, s'acaba.

S'acaba l'època de la llengua escrita, tal com l'hem coneguda, omnipresent com a llengua de cultura. La civilització que coneixem, s'ha fet amb el llibre. La comunicació viva era oral, amb una imatge acústica de la paraula que el llibre va convertir en imatge visual. Encara hi hem viscut en equilibri que jutjo ben satisfactori. Els sons ens arribaven i teníem a prop els llavis que els articulaven i la tècnica de l'escriptura permetia el contacte a distància, en l'espai i en el temps.

Però l'artifici s'ha fet multiforme i permet reduir pàgines i pàgines en una fitxa minúscula que es pot reproduir mitjançant una màquina, que es pot veure des de lluny, potser aviat des de casa, en una nova concepció del llibre. Més revolucionari encara: l'artifici s'ha apoderat de la comunicació oral i tot, que ja no cal que es faci de tu a tu. Per primera vegada se'ns instal·la el poder a casa amb la televisió i això li dona una eficàcia sense precedents. Podem veure un rei, un polític, un escriptor, un artista. Ens parlen, ens miren als ulls, estudien el gest convincent que ens aconsella o que ens domina amb la força de la seva presència. Però es tracta d'una presència unilateral, a la qual no podem respondre. M'admiren les enormes possibilitats que això obre per a la humanitat i haig de confessar, també, que m'espanta una mica aquesta oralitat il·lusòria, aquesta realitat il·lusòria. Si fins i tot es parla del sexe per ordinador! Serà tan meravellós, tan complet, tan asèptic! Qualsevol fantasia es farà realitat! Aquest serà un element que potser condicionarà el llibre del futur: reproduïrem, o modificarem al nostre gust, la relació de guardabosc amb lady Chatter-

ley o intervindrem en les batalles napoleòniques des del nostre racó de La cartoixa de Parma. Amb una màquina, des d'una màquina, per una màquina?

Accepto l'instrument sota control, però no em faria gens de goig que acabés controlant-me a mi. Confesso que, fet a l'antiga, de la mateixa manera que prefereixo la pell humana, el contacte directe d'olors salabroses, m'agrada palpar el llom d'un llibre que se'm fa vell a les mans i m'ha regalat pensaments i emocions, somriure i melangia. Artifici senzill, d'una tècnica rudimentària, se'ns comença a fer tosc, apte potser només per a fetitxistes de la realitat o de la modesta fantasia que en té prou amb les pàgines d'un llibre.

'agrada palpar
el llom d'un llibre
que se'm fa vell a les mans
i m'ha regalat pensaments
i emocions, somriure
i melangia

...altres àmbits